

ISO verstaan verkko-opetuksen laatuksriterit

TOUKOKUU 2012

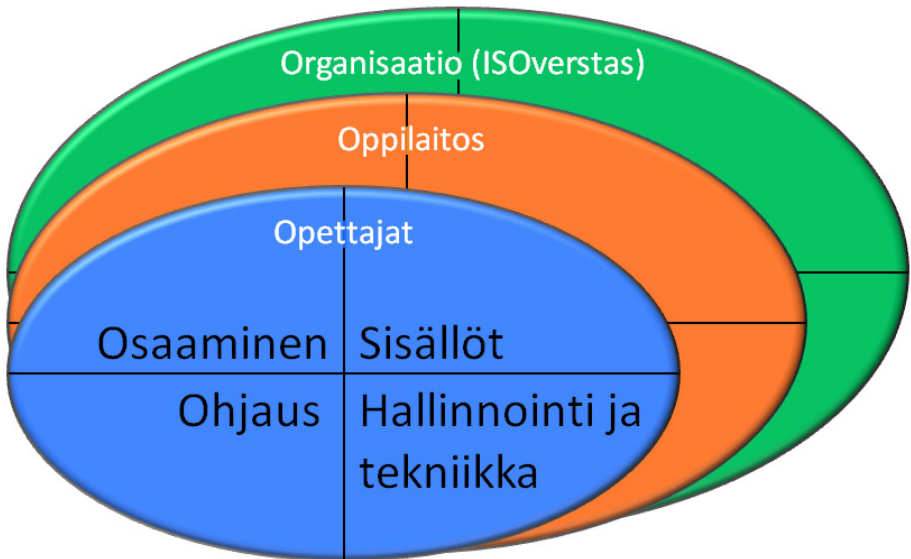
SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO.....	3
VERKKO-OPETUKSEN LAATUKRITEERIT OPETTAJALLE.....	4
Laatukriteerit osaamisen näkökulmasta (opettaja).....	4
Laatukriteerit sisältöjen näkökulmasta (opettaja).....	5
Laatukriteerit ohjauksen näkökulmasta (opettaja).....	7
Laatukriteerit hallinnoinnin ja tekniikan näkökulmasta (opettaja).....	9
VERKKO-OPETUKSEN LAATUKRITEERIT OPPILAITOKSELLE.....	10
Laatukriteerit osaamisen näkökulmasta (oppilaitos).....	10
Laatukriteerit sisällön näkökulmasta (oppilaitos).....	11
Laatukriteerit ohjauksen näkökulmasta (oppilaitos).....	11
Laatukriteerit hallinnoinnin ja tekniikan näkökulmasta (oppilaitos).....	12
VERKKO-OPETUKSEN LAATUKRITEERIT ORGANISAATIOILLE (=ISOVerstas).....	14
Laatukriteerit osaamisen näkökulmasta (ISOVerstas).....	14
Laatukriteerit sisältöjen näkökulmasta (ISOVerstas).....	14
Laatukriteerit ohjauksen näkökulmasta (ISOVerstas).....	15
Laatukriteerit hallinnoinnin ja tekniikan näkökulmasta (ISOVerstas).....	16
LIITE 1. Laatutyöskentelyn eteneminen	
LIITE 2. Kirjallisuus ja verkkoaineistot	

JOHDANTO

Laatua verkko-opetukseen!

ISOOverstaan verkko-opetuksen kehittämiseksi ja tueksi laadittiin ISOOverstaalle omat verkko-opetuksen laatuksiteerit (ISOOverstaan strategia 2010-2012). Kriteereitä voivat hyödyntää kaikki verkkoa hyödyntävät opettajat, erityisesti ISOOverstaan verkkokurssitarjonnan ohjaavat verkko-opettajat ja yhteisiä Moodle-kurssipohjia rakentavat opettajat. Oppilaitostasolla laatuksiteerit luovat perustaa oppilaitoksen verkko-opetukselle. Organisaatiotason (=ISOOverstas) laatuksiteerit kertovat kehittäjäyhteisön roolista ISOOverstaan verkko-opetuksessa. Laatuustyöskentelyn prosessikuvaus on liitteenä 1. Seuraavassa vaiheessa rakennamme verkko-opiskeluoppaan, jossa korostuu opiskelijan näkökulma.

VERKKO-OPETUKSEN LAATUKRITEERIT OPETTAJALLE

Opettajilla on keskeinen rooli kehitettäessä verkko-opetusta entistä paremmin oppimista tukevaksi. Näissä ISOVerstaan verkko-opetuksen laatukriteereissä tarkastelemme laatua 1) osaamisen, 2) sisältöjen, 3) ohjaamisen sekä 4) hallinnoinnin ja tekniikan näkökulmista. Kullekin osa-alueelle on koottu keskeisiä pohdittavia kysymyksiä. Kysymysten alla kutakin osa-aluetta tarkennetaan.

Laatukriteerit osaamisen näkökulmasta (opettaja)

Ovatko tieto- ja viestintätekniset taitosi ajanmukaiset?

- Opettaja osaa tietokoneen peruskäytön
- Opettaja osaa käyttää jotain verkko-oppimisympäristöä (esim. Moodle)

Ovatko verkkopedagogiset ja opetusmenetelmiin liittyvät taitosi ajanmukaiset?

- Opettaja osaa ohjata ja viestiä verkossa oppijan oppimisprosessia tukien
- Opettaja osaa verkko-oppimisprosessin suunnittelun periaatteet
- Opettaja rohkenee kokeilla myös uusia opetusmenetelmiä, mm. oppijaa aktivoivia työtapoja ja uusia verkkotyökaluja (esim. caset, ongelmalähtöisyys, projektit ja sosiaalinen media)

Oletko ajantasalla oppiaineessasi? Hallitsetko oppiaineesi tiedonhankintataidot?

- Opettaja huolehtii ammattitaitonsa päivittämisestä sekä sisällöllisesti että tiedonhankinnan- ja hallinnan näkökulmasta
- Opettaja osaa viedä tiedostoja verkko-oppimisympäristöön sekä hyödyntää ja linkittää olemassaoleviin materiaaleihin

- Opettaja osaa tuottaa ainakin yksinkertaisia verkkomateriaaleja (esim. tekstin käsittelyn ja esitysgrafiikan avulla)

Arvostatko omaa ja kollegiasi osaamista?

- Opettajan ei tarvitse osata kaikkea, mutta omat vahvuusalueensa on tärkeä tunnistaa
- Myös kollegan taitojen arvostaminen ja niistä oppiminen on tärkeää
- Opettaja hyödyntää myös opiskelijoiden osaamista verkkokurssilla
- Opettajat tarjoavat vertaistukea toisilleen

Onko sinulla halua ja valmiuksia verkostoitua ja jakaa asiantuntijuuttasi?

- Opettajalla on verkostoitumistaitoja (verkostokyvykyys)
- Opettaja jakaa kokemuksiaan ja oppii kollegoilta

Hyödynnätkö tarjolla olevaa pedagogista ja teknistä tukea?

- Kussakin ISOVerstaan oppilaitoksessa on nimetty ns. verstantuki, jonka tehtävänä on auttaa mm. Moodleen liittyvissä kysymyksissä
- ISOVerstaan portaalista (www.isoverstas.fi) löydät tiedot ISOVerstaan henkilöstön antamasta pedagogisesta ja teknisestä tuesta

Laatukriteerit sisältöjen näkökulmasta (opettaja)

Tukevatko verkko-opetuksessa käyttämäsi sisällöt opetussuunnitelman tavoitteita?

- Osaamistavoitteet on kuvattava selkeästi verkko-opiskelukokonaisuuden alussa
- Materiaalin on tuettava opetussuunnitelman ja osaamistavoitteiden saavuttamista

Ovatko sisällöt opiskelijalle merkityksellisiä ja riittäviä sekä keskeisiä oppimistavoitteisiin nähden?

- Materiaalin on oltava opittavan asian ja opiskelijan lähtötason huomioiden riittävää ja merkityksellistä

Auttavatko verkkosisällöt yhdistämään uutta tietoa opiskelijan omaan aikaisempaan tietoon?

- Oppimistehtävissä otetaan huomioon ja hyödynnetään opiskelijan aikaisempi osaaminen

Onko verkko-opetuksessa käyttämiesi sisältöjen määrä oikeassa suhteessa kurssin laajuuteen? Mahdollistavatko sisällöt myös kertaamisen ja oppimisen syventämisen? Erotatko lisämateriaalin pakollisesta materiaalista?

- Kaikille pakollinen materiaali, ns. ydinmateriaali, on hyvä selkeästi erottaa syventävästä ja kertaavasta materiaalista

Onko verkkokurssisi rakenne selkeä ja etenevätkö sisällöt johdonmukaisesti?

Oletko aukaissut käsiteltävää teemaa kunkin Moodle-aihelaatikon alussa?

- Suunnittele eteneminen Moodlen eri aihelaatikoissa yhteneviksi
- Samantyyppinen rakenne kaikissa Moodlen aihelaatikoissa helpottaa opiskelijaa hahmottamaan kurssilla etenemisen

- Kirjoita jokaisen Moodle-aihelaatikon alkuun lyhyt johdantolause, jossa avaat opiskeltavaa teemaa ja tavoitteita
- Asettelulla, esim. sisennyksellä, voit luoda järjestystä verkkokurssilla olevien eri elementtien kesken (suhteet ja hierarkiat). Ihminen havaitsee paremmin ryhmiä kuin erillisiä osioita ja siksi sisältöjä kannattaa ryhmitellä. Hyödynnä myös tyhjää tilaa!

Ovatko sisällöt selkeäkielisiä ja ymmärrettäviä?

- Joskus on syytä tuottaa erillinen helpotettu materiaali erityisopiskelijoille

Oletko ohjeistanut tehtävänannot selkeästi?

- Tehtävänannosta on selvittävä kuka/ ketkä, miten ja milloin tehtävä tehdään, minne se palautetaan ja miten se arvioidaan. Yksittäisen tehtävän osuus kokonaisarviointista näkyville joko alkuun tai tehtäväkohtaisesti. Mikäli myös lähiopetusta, niin kerrottava mikä on verkkotehtävien osuus kurssin arvioinnissa.

Onko tärkeää informaatiota korostettu? Hyödynnätkö opiskelijoita verkkomateriaalin tuottamisessa?

- Materiaaleja tarvitaan erityisesti vaikeiden asioiden ja ilmiöiden havainnollistamiseen

Tukevatko sisällöt ja tehtävänannot tiedon soveltamista ja edellyttävätkö ne oppijan aktiivisuutta? Käytätkö sekä yksilöllisiä että yhteisöllisiä tehtävänantoja?

- Hyvä oppimistehtävä edistää oppimista tukemalla tiedonhankinta- ja -käsitteilytaitoja, kykyä analysoida, yhdistellä ja soveltaa tietoa
- Mm. autenttiset ongelmat antavat opiskelijalle mahdollisuuden soveltaa oppimaansa todellisiin tilanteisiin

- Suosi pohtimista vaativia tehtäviä (tehtäviä, joihin ei ole yhtä oikeaa vastausta)

Hyödynnätkö verkko-opetuksessasi verkosta löytyviä materiaaleja?

- Oppikirjojen oppisisältöjä ei kannata sellaisenaan toistaa verkossa, vaan hyödyntää verkosta löytyvää täydentävää ja vuorovaikutteista materiaalia, myös ääntä ja videota → monimediainen verkkokurssi

Ovatko sisällöt teknisiltä ratkaisuiltaan tarkoituksenmukaisia ja toimivia?

Onko käytettyihin verkkotyökaluihin selkeä tekninen ohjeistus? Onko linkkien päivityksestä huolehdittu?

- Verkkovuorovaikutustaitoja voi harjoitella mm. virtuaalitilan ja Moodlen keskustelualan avulla
- Yhteisölliseen kirjoittamiseen esim. wikit ovat hyviä
- Mikäli mahdollista testaa työkalut eri käyttöjärjestelmillä ja selaimilla
- Ohjeista opiskelija käyttämään uusia verkkotyökaluja
- Linkit on suositeltavaa laittaa Moodlesta aina aukeamaan uuteen ikkunaan, jotta alkuperäinen osoite näkyy (tekijän-oikeudellinen näkökulma) ja jotta opiskelija ei eksy Moodle-kurssisivulta
- Voit pyytää opiskelijoita kertomaan toimimattomista linkeistä

Ovatko verkko-opetuksessa käyttämäsi sisällöt oppijaa motivoivia ja visuaalisesti kiinnostavia?

- Autenttiset, opiskelijan reaali maailmaa sivuavat sisällöt motivoivat opiskelijaa
- Visuaalisesti rikas ja kiinnostava verkkokurssin ulkonäkö motivoi opiskelijaa. Käytä värejä ja kuvia elävöittämään kurssin ulkoasua ja

lisäämään käytön miellyttävyyttä sekä selkeyttä. Väreillä voit kiinnittää huomion tärkeisiin asioihin ja ilmaista asioiden yhteenkuuluvuutta. Huomioi värisokeus!

- Kuvien aiheiden tulisi liittyä johdonmukaisesti kurssin/aihelaatikon teemaan. Muista tarkistaa kuvien tekijänoikeudet!

Ovatko verkko-opetuksessa käyttämäsi sisällöt ajanmukaisia?

- Tarkista lukuvuosittain, etteivät verkkokurssisi tietosisällöt ole vanhentuneita
- Hyödynnä esim. uutissyötteitä (RSS) saadaksesi tuoretta tietoa kurssillesi

Ovatko verkko-opetuksessa käyttämiesi sisältöjen lähteet luotettavia?

- Luotettavuutta voit arvioida tekijätiedoilla (asiantuntijuus), tiedon objektiivisuudella ja julkaisuajan kohdalla (ajankäyttö, päivitystiedot)

Soveltuvatko verkkomateriaalisi erilaisille oppijoille?

- Hyvä verkkomateriaali on pedagogisesti joustava, jolloin se soveltuu erilaisille oppijoille ja eri kursseille
- Lisämateriaaleja kannattaa hyödyntää eriyttämiseen sekä edistyneille että lisätukea tarvitseville
- Voit hyödyntää esim. ISOaitasta löytyviä materiaaleja

Oletko noudattanut verkko-opetuksesi sisältöjen käytössä tekijänoikeuksia?

- Mitään teosmateriaalia ei yleensä saa ilman tekijän lupaa muuntaa sähköiseen muotoon (ellei tekijän kuolemasta ole kulunut 70 vuotta)
- Laita linkit aukeamaan uuteen ikkunaan, jotta alkuperäinen osoite näkyy, tai ainakin laita lähdelinkin osoite selkeästi näkyviin

- Sitaatti vaatii aina lähdetiedot ja sitaatin pitää liittyä oleellisesti opiskeltavaan teemaan
- Muista kuvien tiukat tekijänoikeudet! Omiin kuviisi sinulla on aina tekijänoikeudet. Googlen tarkennetulla kuva- haulla voit etsiä mm. sellaisia Creative Commons -lisensoituja kuvia, joita saa vapaasti käyttää kunhan kerrot tekijän nimen. Monet ilmaisetkin kuvapankit edellyttävät lisenssissään kuvapankin nimen mainitsemisen jossain kohtaa verkkokurssia.

Pyydätkö opiskelijoilta palautetta käyttämistäsi verkko-oppimateriaaleista ja hyödynnätkö saatua arviointitietoa verkko-oppimateriaalien kehittämisessä?

Laatukriteerit ohjauksen näkökulmasta (opettaja)

Oletko varmistanut, että opiskelijan opinnot ovat päässeet alkuun? Ota tarvittaessa yhteyttä opiskelijan kotikoulun yhteyshenkilöön.

- Opettaja tarkistaa ilmoittautumistiedon saatuaan Moodle-tunnukset (verstastuki tekee uusia tunnuksia) opiskelijoille ja lähettää alkuohjeet opiskelijalle ja yhteyshenkilölle
- Alkuohjausviesti lähetetään mahdollisimman pian sen jälkeen, kun opettajan sähköpostiin on tullut opiskelijan ilmoittautuminen, viimeistään kuitenkin siinä vaiheessa, kun maksusitoumus on saapunut opetusta tarjoavalle koululle
- Alkuohjausviestissä opiskelijalle kerrotaan kurssin osoite, tarvittavat tunnukset sekä ohjeet opiskelun aloittamiseen
- Varmista ennen alkuohjeiden lähettämistä, että opiskelija on nostettu Moodle-kurssille ja kurssi tehtävineen

- on aukaistu opiskelijoille
- Kurssikohtainen yhteyshenkilö opiskelijan kotikoululta ilmoitetaan kurssi-ilmoittautumisen yhteydessä ja se näkyy kurssi-ilmoittautumisen raporteissa

Onko verkkokurssin rakenne selkeä ja looginen? Tukevatko verkkokurssin rakenne ja oppimistehtävät opiskelijan itsenäistä työskentelyä ja itseohjautuvuutta? Ohjaavatko oppimistehtävät jatkuvaan oppimiseen toimien prosessimaisen ohjauksen ja arvioinnin tukena?

- Selkeä rakenne verkkokurssilla on osa ohjausprosessia ja auttaa opiskelijaa hahmottamaan kokonaisuuden
- Kerro kurssin oppimistavoitteet selkeästi
- Myös opiskelijat voivat tuottaa omia kysymyksiä
- Hyvät ohjeistukset edistävät opiskelijan itseohjautuvuutta ja vähentävät opettajan työtä
- Kerro verkkokurssin alussa selkeästi, mistä opiskelija aloittaa opiskelun, kuka ohjaa ja milloin ohjaa
- Verkkotehtävien vastaukset eli jäljet opiskelijan toiminnasta mahdollistavat opiskelijan oppimisprosessin jatkuvan ohjauksen

Oletko antanut selkeät ohjeet verkkokurssilla etenemisen suositeltavasta aikataulusta? Oletko kertonut opiskelijoille, milloin opettajana annat palautetta?

- Verkkokurssille voit rakentaa esim. viikon tai kahden viikon mittaisia opiskelumoduuleja (Moodlen aihelaatikoita) ja tuoda aikataulutuksen aihelaatikon otsikossa selkeästi näkyviin
- Yleensä oppimistehtävien palautukselle on syytä asettaa aikataulu (paitsi joskus täysin itsenäisesti etenevien opiskelijoiden kohdalla)

- Kurssiympäristön alussa tai kunkin oppimistehtävän kohdalla on hyvä kertoa, kuinka pian opettaja antaa palautteensa tehtävistä
- Opettaja vastaa kurssin aikana ohjauksesta (itsenäisesti suoritettavalla kurssilla ainoastaan alkuohjauksesta ja loppuarvioinnista)

Oletko ohjeistanut verkkokurssin suoritustavat, arviointikriteerit ja tehtävänannot selkeästi? Hyödynnätkö arvioinnissa monipuolisesti erilaisia arviointikeinoja?

- Hyvät ohjeistukset vähentävät opettajan työtä
- Kerro ohjeissa selkeästi, mitkä tehtävät ovat pakollisia
- Kerro kunkin oppimistehtävän arviointikriteerit selkeästi
- Verkko-oppimistehtävien vaikutus koko kurssin arvosanaan on kerrottava etukäteen, joko yleisesti kurssin alussa tai kunkin tehtävän kohdalla
- Hyödynnä arvioinnissa myös itse- ja vertaisarviointia
- Oppimistehtävien palautukseen on oltava selkeät (tekniset ja aikataululliset) ohjeistukset, joko yleisesti kurssin alussa tai kunkin tehtävän kohdalla

Oletko sisällyttänyt verkko-opetukseesi yhteisen keskustelualueen tai vastaavan, jonka avulla opiskelijalla on mahdollisuus kysyä kurssiin liittyviä asioita?

- Yhteinen keskustelualue "Kysy kurssista" helpottaa opettajan työtä, kun vastaus näkyy samalla kaikille kurssilaisille

Helpotatko ohjausta ja oppimista opiskelijaa motivoivilla sisällöillä ja menetelmillä?

- Autenttiset ja opiskelijan reaali maailmaa lähellä olevat esimerkit motivoivat opiskelijaa

Käytätkö opetus- ja opiskelumenetelmiä ja verkkotyökaluja monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti?

- Tavoitteena on oppijan aktivoiminen ja yhteisen tiedon rakentamisen mahdollistaminen
- Verkkokurssilla tuetaan, mikäli mahdollista, PLE:n (Personal Learning Environment) käyttöä
- Opetusmenetelminä voi käyttää mm. case-oppimista, tutkivaa oppimista, ongelmalähtöistä oppimista ja projekteja
- Moodlen erilaisia työkaluja kannattaa käyttää vaihtelevasti eri kursseilla. Moodleen voi myös integroida tarpeen mukaan sosiaalisen median työkaluja.

Mahdollistavatko verkkokurssisi sisällöt ja oppimistehtävät vuorovaikutteisen ja yhteisöllisen opiskelun?

- Vuorovaikutus tekee oppimisesta mielekkäämpää
- Laadukkaassa tiedonrakentelussa osallistujat eivät ainoastaan rakenna yhteistä tietoa, vaan myös arvioivat sitä kriittisesti ja ovat myös avoimia erilaisille ja uusille näkökulmille. Tällaiseen keskusteluun ohjaaminen olisikin keskeistä laadukkaasti tiedonrakentelun aktivoinnissa ja sen ylläpitämisessä.
- Myös yksilötehtäviä voi silti olla mukana
- Erityisesti Keskustelualue, Wiki ja Chat ovat Moodlen vuorovaikutustyökaluja

Tiedätkö, millaista ohjausta ja yhteydenpitoa opiskelija odottaa verkkokurssilla?

Annatko opiskelijalle riittävää, ajantasaista ja asiantuntevaa palautetta? Tukeeko antamasi palaute oppimista ja ymmärtämistä?

- Opiskelija arvostaa henkilökohtaista, ajantasaista ja laadukasta ohjausta

- Opettajan läsnäolon näkyvyys on tärkeää oppijan sitouttamiselle opiskeluun
- Säännöllisen ja riittävän nopean palautteen on todettu edistävän oppijan oppimista
- Palautteen tulisi olla oppimiseen ohjaavaa ja kohdistua aina asiaan, ei henkilöön
- Kerro palautteessasi konkreettisesti, mitä tulee korjata ja mihin mennessä

Otatko ohjauksessa huomioon erilaiset oppijat?

- Opettajan on muistettava kasvatustuunsa ja huomioitava mahdollisimman yksilöllisesti erilaiset oppijat

Pyydätkö verkkokurssisi lopussa palautetta ohjauksesta ja käyttämäsi opetusmenetelmistä?

- Kurssin kehittämisen kannalta on tärkeä tietää, onko opiskelija kokenut ohjauksen määrän riittäväksi ja käytetyt opetusmenetelmät toimiviksi ja oppimista edistäviksi
- Kurssipalautteen voit pyytää esim. ISO-verstaan palauteomakkeella, johon löytyy kurssikohtainen linkki kurssitarjontajärjestelmästä. Siinä kysytään mm. oliko kurssi hyvin ohjeistettu, auttoivatko tehtävät oppimista ja miten kurssia voisi kehittää.

Laatukriteerit hallinnoinnin ja tekniikan näkökulmasta (opettaja)

Oletko kirjoittanut selkeän, ajantasaisen ja ohjaavan kurssiselosteen ISO-verstaan tarjontajärjestelmään?

- Opettaja syöttää kurssitiedot tarjontajärjestelmään. Samalla rakentuu kurssiseloste ja kurssi tulee näkyville kurssitarjontaan.

Kurssitietojen päivittäminen on opettajan vastuulla.

- Kurssiselosteessa on perustiedot kurssista: nimi, oppimateriaalit, tavoitteet, menetelmät ja arviointi. Seloste toimii ohjauksen ja kurssivalintojen välineenä.

Oletko huolehtinut opiskelijan suoritus-tietojen viemisestä tarjontajärjestelmään ja kotikoululle? Oletko toimittanut tiedot ohjaustyöstä palkanmaksua varten?

- Opettaja kirjaa arvosanat järjestelmään ja toimittaa allekirjoitetut kurssipäiväkirjat opiskelijan kotikoulun yhteyshenkilölle
- Opettaja huolehtii tiedot tekemästään ohjaustyöstä (tai kurssipäiväkirjat) palkanmaksua varten oppilaitoksen palkanmaksua hoitavalle henkilölle sovitussa ajassa

Oletko informoinut opiskelijoita kurssin mahdollisista teknisistä vaatimuksista?

Pyrihän huolehtimaan tarvittaessa kurssin esteettömyydestä näkö-, kuulo- ja liikuntavammaisia varten?

- Esteettömyyteen ja käytettävyyteen liittyviä asioita löydät opetushallituksen verkko-oppimateriaalien laatukriteereistä (2006)

Muistathan osallistua aktiivisesti verkko-opetuksen arviointiin ja kehittämistyöhön kehittäjäyhteisössä?

VERKKO-OPETUKSEN LAATUKRITEERIT OPPIlaitokSELLE

Oppilaitostasolla määritellään monet verkko-opetuksen toteutusta säätelevät perustehtävät. Näissä ISO-verstaan verkko-opetuksen laatukriteereissä tarkastelemme oppilaitostasolla laatua 1) osaamisen, 2) sisältöjen, 3) ohjaamisen sekä 4) hallinnon ja tekniikan näkökulmista. Kullekin osa-alueelle on kerätty keskeisiä väittämiä, joiden alla teemaa tarkennetaan.

Laatukriteerit osaamisen näkökulmasta (oppilaitos)

Oppilaitos tukee henkilöstönsä verkko-opetuksen osaamista kannustamalla ja mahdollistamalla henkilöstön osallistuminen täydennyskoulutukseen ja osaamisensa jatkuvaan uudistamiseen.

- Oppilaitoksen kaikilla opettajilla pitäisi olla perustaidot verkon hyödyntämisestä opetuksessa
- Laaditaan henkilökohtaiset täydennyskoulutussuunnitelmat osana oppilaitoskohtaisia tvt-suunnitelmaa (tietoyhteiskuntavalmiuksia koskeva suunnitelma)
- Oppilaitoksessa hyödynnetään aktiivisesti ISO-verstaan tarjoamia palveluja ja mahdollisuuksia osaamisen jakamiseen ja vahvistamiseen

Oppilaitoksessa opiskelijat perehdytetään verkko-opiskeluun.

- Opinto-oppaaseen ja alkuperähdutykseen sisällytetään verkko-opiskeluohjeita
- Opiskelijoille jaetaan tietoa verkko-opiskelumahdollisuuksista

Oppilaitoksissa opettajia ohjataan vertaistuen antamiseen ja hyödyntämiseen.

- Oppilaitos voi resursoida verkko-opetuksen kehittämiseen esimerkiksi perustamalla oppilaitoskohtaisia verkko-opetuksen kehittämis- ja vertaisryhmiä. Tuetaan myös oman oppilaitoksen ulkopuolista verkostoitumista, esimerkiksi ISO-verstaassa.

Opettajia kannustetaan käyttämään opetuksessaan innovatiivisia opetusmenetelmiä.

- Innovatiiviset opetusmenetelmät rikastuttavat, keventävät ja täydentävät opetusta sekä edistävät ja syventävät oppimista
- Oppilaitoksen ilmapiiri rohkaisee uusiin opetusmenetelmiin ja ammatilliseen uudistamiseen

Oppilaitoksessa pedagoginen ja tekninen tuki järjestetään siten, että opettajan on helppo saada tukea verkko-opetukseensa osaavalta verastueltä.

- Oppilaitos kannustaa ja tukee verastuen kouluttautumista

Innovatiivinen johtajuus ja verkostoitunut työyhteisö edistävät osaamisen ja jakamisen kulttuurin sekä jatkuvasti uudistuvan ammatillisuuden ja asiantuntijuuden vahvistumista.

Laatukriteerit sisällön näkökulmasta (oppilaitos)

Oppilaitoksen opetussuunnitelmassa määritellään, miten verkko-opetusta hyödynnetään ja järjestetään. Käytössä olevien verkkokurssien sisällöt tukevat opetussuunnitelman tavoitteita.

- Yleisellä tasolla kerrotaan, mitä verkko-opetus on “meidän koululla”; mitä toteutetaan itse, mitä tarjotaan muille ja mitä ostetaan verkostosta

Oppilaitoksessa sitoudutaan kehittämään ja hyödyntämään verkko-oppimateriaalien tuottamista.

- Oppilaitoksen strategioissa otetaan kantaa verkko-opetuksen kehittämiseen ja sisällöntuottamiseen
- Oppilaitoksessa laaditaan tietoyhteiskuntavalmiuksia koskeva kehittämissuunnitelma mahdollisesti ISOVerstaan tarjoamaa mallipohjaa hyödyntäen

Oppilaitos huolehtii henkilöstönsä sisällön tuottamiseen ja jakamiseen liittyvästä täydennyskoulutuksesta.

- Tavoitteena on, että oppilaitos hyödyntää mm. ISOVerstaan sisällöntuotannon täydennyskoulutusta ja jakaa oppimateriaaleja mm. ISOaitassa

Opettajia kannustetaan riittävin resursein ja tukitoimin tuottamaan ja ottamaan käyttöön uusia monimuotoisia verkkosisältöjä.

- Oppilaitoksessa osataan hyödyntää verkosta löytyviä verkko-oppimateriaaleja
- Oppilaitoksessa on sovittu sisältötuotannon resursseista ja vastuista
- Opettajilla on käytössään tarpeeksi sisällöntuotantoon tarvittavia koneita ja ohjelmia

- Opettajia kannustetaan ottamaan käyttöön kollegoiden tekemiä sisältöjä ja jakamaan omiaan
- Verstastukihenkilö auttaa ja tukee opettajaa ISOVerstaan verkkosisältöjen käyttöönotossa ja jakamisessa

Oppilaitos huolehtii, että opettajat ovat tietoisia verkko-opetuksen sisältöihin liittyvistä tekijänoikeusasioista.

Laatukriteerit ohjauksen näkökulmasta (oppilaitos)

Oppilaitoksessa tiedetään, kuka tai ketkä vastaavat verkko-opetuksen järjestämisestä ja kehittamisestä.

- Oppilaitoksessa on sovittu verkko-opetuksen vastuista ja pelisäännöistä sekä nimetty ISOVerstaan yhteyshenkilö ja verstastuki tehtävineen
- Verstastuki ja opinto-ohjaajat tukevat opettajaa/opiskelijaa verkko-opintojen etenemisessä

Oppilaitoksessa nimetään kullekin ostetulle verkkokurssille yhteyshenkilö, jonka rooli verkkokurssin ohjausprosessissa on määritelty selkeästi.

- Yhteyshenkilö vastaa ISOVerstaan verkkokursseille ilmoittautumisista, mahdollisista koejärjestelyistä kotikoululla, kokeen lähettämisestä etäopettajalle sekä tarvittavasta tuesta verkko-opintojen etenemiseksi

Oppilaitos resursoi verkko-opetuksen tukeen ja ohjaukseen riittävästi.

- Opinto-ohjaajalle varataan työaikaa verkko-opiskelun ohjaukseen
- Opettajalle varataan työaikaa verkko-opetukseen ja ohjaukseen
- Tekniselle / pedagogiselle tukihenkilölle varataan työaikaa opettajien tukemiseen verkko-opetuksessa
- Ohjauksen vaatimasta fyysisestä ympäristöstä huolehditaan (tietokoneet, mikrofoni/kaiuttimet/headset, ohjaustila)

Oppilaitos turvaa laadukkaan verkko-opetuksen ohjauksen huolehtimalla henkilöstönsä täydennyskoulutuksesta.

- Oppilaitos hyödyntää mm. ISO-verstaan yleistä täydennyskoulutustarjontaa sekä täsmäkoulutusta

Oppilaitos huolehtii opiskelijan perehdyttämisestä verkko-opiskeluun.

- Opiskelijoille voidaan järjestää joko lukukauden alussa kaikille yhteinen tai ennen verkkokurssin alkua henkilökohtainen tekninen perehdytys verkko-oppimisympäristössä opiskeluun
- Opiskelijoille tiedotetaan säännöllisesti verkkokurssimahdollisuuksista

Oppilaitoksessa on järjestetty riittävä pedagoginen ja tekninen tuki.

- Verstastuki vastaa erityisesti oppilaitoksen Moodle-kurssien hallinnoinnista, tunnuksista sekä käyttöön perehdyttämisestä
- Verstastuki opastaa myös muiden ISO-verstaan työkalujen käytössä (mm. ISOaitta, opetustarjotin ja virtuaaliluokkapalvelut)

Oppilaitos huolehtii verkko-opetuksen ideoiden, kokemusten ja sisältöjen levittämisen opettajille.

Laatukriteerit hallinnoinnin ja tekniikan näkökulmasta (oppilaitos)

Verkostoituminen ja verkko-opetus on huomioitu oppilaitoksen opetussuunnitelmassa, vuosisuunnitelmassa ja tietoyhteiskuntavalmiuksia koskevassa kehittämissuunnitelmassa.

- Asiakirjoissa linjataan esim. verkko-opetuksen arviointiperusteet, hyväksilukemiset, verkkokurssien toteuttaminen, tarjoaminen ja ostaminen verkostossa, verkko-opiskelijoiden valintakriteerit sekä verkko-opiskeluun käytettävät resurssit

Oppilaitos osallistuu opetustarjonnan rakentamiseen ja kehittämiseen kannustamalla opettajia verkko-opettajiksi ja opiskelijoita verkko-opiskelijoiksi.

Verkko-opetuksesta ja -opiskelu mahdollisuuksista tiedotetaan opettajille, poille ja opiskelijoille.

Oppilaitostasolla edistetään verkko-opetuksen saavutettavuutta ja joustavuutta yhteisten pelisääntöjen ja ohjeistusten mukaisesti.

- Verkko-opetus kirjataan osaksi oppilaitoksen toimintakulttuuria
- Sovitaan resurssien käytöstä verkko-opetukseen ja opiskelijoiden osallistumiseen ISO-verstaan verkkokurseille

- Laaditaan koulukohtainen ohjeistus kurssitarjonnan vastuista eri vaiheissa (mm. kurssitietojen syöttäminen, tunnusten tekeminen, arvosanat, kurssi-päiväkirjat, palkkiolomakkeet, kurssi-palaute)

Oppilaitoksessa taataan riittävä tekninen ja pedagoginen tuki.

Oppilaitos huolehtii verkko-opetuksen vaatimista tiloista, laitteista, ohjelmistoista ja verkkoyhteisistä.

Oppilaitos osallistuu työyhteisönä aktiivisesti arviointiin ja kehittämistyöhön ISOVerstas-kehittäjäyhteisössä.

a	b	c	d	e	f
OPETTAJAN / OHJAAJAN + OPISKELIJAN PEREHTYNEISYYS	TAVOITTEELLI-SUUS	OHJAUS JA PROSESSIN -OMAISUUS	MONIPUOLISUUS JA OPPIMISEN TUUKMINEN	KÄYTETTÄVYYS	TARKKOUTSEN-MUKAISUUS
SISÄLLÖT	JOUSTAVUUS	OHJAUS	ARVIOINTI	TOIMIVUUS	SAAVUTETTA-VUUS
TEKNINEN TOIMIVUUS	VISUAALI-SUUS	ERILAISET OPPIJAT	AIKATAULU	PALAUTE (MÄÄRÄ, LAATU, AIKA)	MONI-PUOLISUUS
HALLINNOINTI ORGANISOINTI JA TEKNIikka	RAKENTEEN JOHDON MUKAISUUS JA SELKEYS	ITSEOHJAUTUVUUS MOTIVOINTI JA ITSEARVIOINTI	VUOROVAIKUTUS JA YHTEISÖLLISYYS	OPPIMISEN MITTAUS JA PALAUTE KEHIT-TÄMINEN	AJANTAISUUS, PÄIVITTÄMINEN

VERKKO-OPETUKSEN LAATUKRITEERIT ORGANISAATIOILLE (=ISOVerstas)

ISOVerstas-kehittäjäyhteisön tasolla ylläpidetään ja kehitetään verkko-opetusta tukevia ja mahdollistavia jakamisen väyliä (esim. opetustarjotin, ISOaitta, ISOarkisto, Moodle, virtuaaliluokkapalvelut). Näissä ISOVerstaan verkko-opetuksen laatukriteereissä tarkastelemme myös ISOVerstaan tasolla laatua 1) osaamisen, 2) sisältöjen, 3) ohjaamisen sekä 4) hallinnoinnin ja tekniikan näkökulmista. Kullekin osa-alueelle on kerätty keskeisiä väittämiä, joiden alla teemaa tarkennetaan.

Laatukriteerit osaamisen näkökulmasta (ISOVerstas)

ISOVerstas järjestää joustavaa ja yksilöllistä täydennyskoulutusta hyödyntäen myös jäsenistön osaamista.

- Koulutuksista tiedotetaan heti lukukauden alussa
- Koulutuksiin voi osallistua myös virtuaalisti silloin, kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista
- Koulutuksia järjestetään myös kouluilla, ns. täsmäkoulutuksena tai vierihoidtona
- Alueellisia osaajia koulutetaan ja valmennetaan kouluttajiksi resurssien puitteissa

ISOVerstas kehittää ja ylläpitää toimivia ja innostavia osaamisen jakamisen väyliä.

- Jakamisen väylien avulla kannustetaan osaamisen kehittämiseen vertaistuen avulla
- Osaamisen jakamisella helpotetaan ja rikastutetaan verkoston jäsenien työtä

ISOVerstas kehittää ja ylläpitää mm. aineryhmittäisiä ja koulutusaloittaisia vertaisfoorumia.

- Vertaisfoorumien avulla saadaan osaaminen ja kokemukset virtaamaan verkostossa

- Virtuaalitapaamisia voidaan hyödyntää vertaisryhmien kokemusten jakamisessa

ISOVerstas tuottaa ja päivittää verkko-opettajan ja -opiskelijan oppaita.

ISOVerstaassa kehitetään pedagogisen ja teknisen tuen mallia rakentamalla asiantuntijaverkostoja sekä järjestämällä täydennyskoulutusta ja valmennusta mm. verstastukihenkilöille.

ISOVerstaassa tuetaan vertaistuen ja täydennyskoulutuksen avulla innovatiivista johtajuutta ja työyhteisöjen verkostoitumista.

Laatukriteerit sisältöjen näkökulmasta (ISOVerstas)

Verkko-opetuksen tekniset ratkaisut tukevat monipuolisia sisältöjä ja edistävät jakamisen kulttuuria.

- ISOVerstaan rakentamat verkkotyökalut mahdollistavat yksittäisten verkko-oppimateriaalien jakamisen (ISOaitta ja ISOarkisto)
- ISOVerstaan tukema verkko-oppimisympäristö (Moodle) mahdollistaa verkko-opetuskokonaisuuksien jakamisen

- Monimediaisten oppimateriaalien (video + ääni) jakaminen on mahdollista kaikissa em. jakelukanavissa

ISOOverstas järjestää asiakas- ja tarvelähtöistä sisältötuotannon täydennyskoulutusta.

- ISOOverstas kartoittaa säännöllisesti koulutustarpeita ja -toiveita
- Tarjottavat koulutukset näkyvät ja niille ilmoittaudutaan ISOOverstaan koulutuskalenterissa
- Täydennyskoulutukset viedään koulutuskalenteriin lukukausittain
- Koulutuksiin voi osallistua myös virtuaalasti silloin, kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista

Moodle-kurssipohjatuotanto on ISOOverstaassa tarvelähtöistä ja laadukasta.

- Uusia, vapaasti muokattavia, kurssipohjia tuotetaan vuosittain noin 20-30
- Verstastiimissä arvioidaan kurssipohjien tarve
- Verkkokurssin tekijää ohjeistetaan tutustumaan ISOOverstaan verkko-opetuksen laatukriteereihin
- Kurssipohjan pedagoginen toimivuus tarkistetaan yhteistyössä ISOOverstaan pedagogisen tuen kanssa ennen kuin kurssipohja tulee verkoston opettajien yhteiseen käyttöön

ISOOverstas kehittäjäyhteisönä tukee sisältöjen, ideoiden ja kokemusten jakamista rakentamalla, ylläpitämällä ja kehittämällä jakamisen väyliä sekä aktivoimalla niiden käyttöä.

- ISOOverstas rakentaa väyliä sisältöjen jakamiseen (esim. ISOaitta, ISOarkisto, Moodle)

- ISOOverstas rakentaa oppiaine/koulutusala/tehtäväkohtaisia vertaisfoorumeita ja asiantuntijaverkostoja (esim. Facebook-ryhmät, wiki-tarinat ja blogit)
- ISOOverstas tarjoaa koulutusta ja tukea sisältötuotannon osaamisen vahvistamiseen

ISOOverstaassa selvitetään, mallinnetaan ja ohjeistetaan verkkosisältöihin liittyviä tekijänoikeusasioita.

ISOOverstas kerää palautetta jakamistaan verkko-oppimateriaaleista.

- ISOaitan materiaaleihin ja Moodle-kurssipohjiin on rakennettu mahdollisuus antaa palautetta
- Yleistä palautetta ISOOverstaan verkko-oppimateriaaleista pyydetään säännöllisesti toteutettavissa arviointikyselyissä

Laatukriteerit ohjauksen näkökulmasta (ISOOverstas)

Ilmoittautumis-, kurssipäiväkirja- ja raportointikäytännöt ovat tarkoituksenmukaisia ja helpokäyttöisiä.

- Ilmoittautuessa kysytään tarpeelliset opiskelijan henkilötiedot
- Kurssipäiväkirjan saa tulostettua kurssi-, koulu- tai opiskelijakohtaisesti
- Raporteista voi hakea kurssitietoja (ilmoittautumiset ja suoritukset) oppilaitoskohtaisesti sekä kurssi-kohtaisesti
- Järjestelmän kautta opettaja voi lähettää sähköpostia kaikille kurssilaisille
- Raporttien katsomiseen ja muokkaamiseen vaaditaan koulukohtainen tunnus (vain oman koulun opiskelijoiden arvosanoja voi katsoa)

ISOVerstas järjestää verkko-opetuksen ohjauksen täydennyskoulutusta.

- ISOVerstaan opinto-ohjaajille ja verkko-opettajille järjestetään verkko-opiskelun ohjauskoulutusta
- Tarjottavat koulutukset näkyvät ja niille ilmoittaudutaan ISOVerstaan koulutuskalenterissa

ISOVerstas tuottaa ohjauksellisia oppaita opettajille ja opiskelijoille.

- ISOVerstas tuottaa oppaita mm. Moodlen, virtuaalitalan ja tuotantoluokan käytöstä, netiketistä, verkossa ohjaamisesta ja verkko-opiskelusta

ISOVerstaassa on järjestetty riittävä pedagoginen ja tekninen tuki.

- ISOVerstaan portaalista löytyy tieto keneltä voi pyytää pedagogista tai teknistä tukea

ISOVerstas tukee oppilaitoksia verkko-opiskelun markkinoinnissa ja verkko-opiskelun mahdollisuuksista tiedottamisessa

- ISOVerstas tuottaa esittelymateriaalia ISOVerstaan palveluista opiskelijan näkökulmasta
- ISOVerstas tuottaa ja päivittää verkko-opiskeluopasta
- ISOVerstas huolehtii, että eri oppilaitosten kokemuksia opiskelijoiden verkko-opiskelusta jaetaan kehittäjäyhteisössä

ISOVerstas ohjeistaa ohjausta ja hallinnollisia käytänteitä koskevat yhteiset pelisäännöt.

- Pelisäännöt hyväksytään johtoryhmässä ja levitetään ISOVerstaan verkkosivuilla ja verstaasopissa
- Työnantajan vastuulla on palkkausasiat

ISOVerstaan ylläpitämä verkko-opetuksen palautejärjestelmä ohjaa opetuksen kehittämistä ja auttaa myös oppijaa arvioimaan oppimistaan.

- Kurssitarjontajärjestelmästä saatavan palautelinkin voi laittaa Moodleen tai välittää sähköpostilla opiskelijoille. Palautteet tulevat opettajan sähköpostiin ja kertyvät palautejärjestelmään, josta ne näkyvät tarjoavalle koululle tai ylläpitäjälle.

ISOVerstas kerää aktiivisesti verkko-ohjaukseen liittyviä ideoita, kokemuksia ja sisältöjä sekä jakaa niitä yhteiseen käyttöön.

Laatukriteerit hallinnon ja tekniikan näkökulmasta (ISOVerstas)

Oppilaitosjohtoa ja oppilaitosten avainhenkilöitä kannustetaan ja sitoutetaan ISOVerstaan toimintaan yhteisen strategian, täydennyskoulutuksen, tiedottamisen ja yhteisöllisen toiminnan avulla.

**Oppilaitoksia tuetaan tietoyhteiskunta-
valmiuksia koskevien suunnitelmien valmistelussa ja toteuttamisessa.**

**ISOVerstas vastaa verkko-opetus-
tarjonnan kokoamisesta tarvelähtöisesti yhteistyössä oppilaitosten kanssa.**

- Tarjonta kootaan hyvissä ajoin edellisenä keväänä, mutta sitä voi täydentää koko lukuvuoden
- Verkkokurssien syöttäminen tarjontaan ohjeistetaan selkeästi

Opetustarjontaa kehitetään ja ylläpidetään tarvelähtöisesti.

- Verkkokurssien tarvetta ja uusia kurssitoteutuksia kartoitetaan säännöllisesti

Verkko-opetustarjonnasta tiedotetaan ja ohjeistetaan oppilaitoksia säännöllisesti.

ISOOverstas sopii ja ohjeistaa opetustarjontaa, maksuja ja palkkioita koskevat yhteiset pelisäännöt.

- Pelisäännöt hyväksytään ISOOverstaan johtoryhmässä ja ohjeistetaan ISOOverstaan verkkosivuilla ja verstaasopissa
- Opettajien palkkauksesta vastaa työnantaja oppilaitoksessa
- ISOOverstas huolehtii kurssien hallinnointia koskevasta selkeästä ohjeistuksesta

ISOOverstas huolehtii opetustarjontajärjestelmän teknisestä toimivuudesta, ylläpidosta ja jatkuvasta kehittämisestä käyttäjä- ja tarvelähtöisesti.

- ISOOverstas huolehtii nykyisten ja uusien toimintojen ylläpidosta ja kehittämisestä
- ISOOverstaan vastuulla on ns. lukuvuosi-toiminnot, kuten kurssitarjonnan avaaminen/sulkeminen lukuvuosittain
- ISOOverstas huolehtii tietokantojen hallinnoinnista, ylläpidosta ja varmuuskopioinnista

ISOOverstas tarjoaa yhteisölle toimivan oppimisympäristön sekä tarvittavan pedagogisen ja teknisen tuen.

- ISOOverstas huolehtii ISOOverstaan Moodlen toimivuudesta ja kehittämisestä
- ISOOverstaan portaalista löytyy tieto pedagogisen ja teknisen tuen antajista

ISOOverstas kehittää ja ylläpitää virtuaaliluokkapalveluja, jotka mahdollistavat verkkopohjaisen opetuksen välittämisen samanaikaisesti, opetustallenteiden käytön ja verkko-ohjelmistojen toimintavarmasti ja pedagogisesti laadukkaasti.

ISOOverstas vastaa verkko-opetukseen liittyvän palautteen ja kehitysideoiden keräämisestä kehittäjäyhteisössä.

**ISOOverstaalta
potkua verkko-
opetukseen!**

LIITE 1. Laatutyöskentelyn eteneminen

ISOOverstaan verkko-opetuksen laatukriteereiden laatiminen käynnistyi tammikuussa 2010 ISOOverstaan strategiatyön seurauksena. ISOOverstaan johtoryhmä hyväksyi strategian 18.11.2009 ja tällöin myös päätettiin, että verstaasiin varsinaiset ja varajäset muodostavat laaturyhmän ytimen. Ryhmää täydennettiin muutamalla opinto-ohjaajalla ja rehtorilla. Työkokoukset järjestettiin Kuopiossa 29.1., 14.4. ja 23.8.2010. Kokouksissa hyödynnettiin Tuplatiimitaulua sekä yhteisöllistä kirjoittamista (Google Docs). Laatukriteeristöä työstettiin kokousten välissä Google Docsissa. Laatukriteerit päivitettiin keväällä 2011 ja 2012.

Verkko-opetuksen laatukriteerit -työryhmän jäsenet:

Ammatillinen koulutus:

Maria Alppisara (Keuda) 29.1., 23.8.
Sirkka Häkkinen (YSAO) 29.1., 14.4. ja 23.8.
Irja Härmälä (SAMI) 29.1.
Sami Karjalainen (KAO) 29.1., 14.4. ja 23.8.
Kirsi Kataniemi (Esedu) 29.1., 23.8.
Tarja Vainionpää (Sakky) 29.1., 14.4.
Johanna Venäläinen (SAMI) 14.4.

Lukiokoulutus:

Aarne Hagman (Kuopio) 29.1., 14.4.
Satu Hartikainen (Savonlinna) 29.1., 23.8.
Nina Enkkelä (Siilinjärvi) 29.1., 14.4.
Martti Keinänen (Kuopio) 29.1., 14.4. ja 23.8.
Sari Louhikallio-Fomin (Siilinjärvi) 14.4.
Päivi Nenonen (Ilomantsi) 29.1., 14.4. ja 23.8.
Markku Nissinen (Kajaani) 14.4.
Leila Rahkonen-Navia (Iisalmi) 29.1., 14.4. ja 23.8.
Mari Surkka (Pieksämäki) 29.1.
Tuija Timonen-Konsti (Savonlinna) 29.1., 14.4. ja 23.8.
Matias Valoaho (Tohmajärvi) 29.1., 14.4. ja 23.8.
Seppo Venäläinen (Kuopio) 23.8.

ISOOverstas: Leena Suonio ja Anu Wulff (valmistelija)

LIITE 2. Kirjallisuus ja verkkoaineistot

Aalto T ja Uusisaari MY. Nettiälmää. Sosiaalisen median maailmat. BTJ Kustannus. 2009.
http://www.nettielamaa.fi/Nettielamaa_files/Nettielamaa-Aalto-Uusisaari.pdf
(5.1.2011)

Ihanainen P, Kalli P ja Kiviniemi K (toim.). Verkon varassa. Opetuksen pedagoginen kehittäminen verkkoympäristöissä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 97. 2009.

Koli H. Verkko-ohjauksen käsikirja. Finn Lectura. 2008.

Pöysä J, Hurme T-R, Launonen A, Hämäläinen T, Järvelä S ja Häkkinen P. Millaista on laadukas yhteisöllinen oppiminen verkossa? Suomen virtuaalilyliopiston julkaisuja 3/07. 2007.

Silander P ja Koli H. Verkko-opetuksen työkalupakki. Oppimisaihiosta oppimisprosessiin. Finn Lectura. 2003, 2005.

Tella S, Vahtivuori S, Vuorento A, Wager P ja Oksanen U. Verkko opetuksessa - opettaja verkossa. Edita, Helsinki. 2006.

Verkko-oppimateriaalin laatukriteerit. Opetushallitus. Moniste 1/2006.
http://www.edu.fi/download/47132_verkko-oppimateriaalin_laatukriteerit.pdf
(5.1.2011)

Vihervaara E (toim.). Koe oppimisympäristönä. Länsi-Suomen läänin aikuislukiot. 2007.
http://www.peda.net/img/portal/1877027/Raportti_versio_lopullinen_4.8.pdf
(5.1.2011)

Vihervaara E (toim.) Lunttaa luvalla - Opi oikeasti. Länsi-Suomen läänin aikuislukiot. Edita. 2007.
http://www.peda.net/img/portal/1877027/LUNTAA_LUVALLA_EDITA.pdf
(5.1.2011)

VOPLA-hanketiimi. Verkko-opetuksen laadunhallinta ja laatupalvelu.
<http://www.vopla.fi/> (5.1.2011)

Hyvän oppimisen kriteerit:

- Avoin oppimisympäristö
 - Oppijoiden omat tavoitteet ja kysymykset
 - Yksilöllinen oppimisprosessi
- Monipuolisia ja rikkaita oppimiskokemuksia
- Oppijoita osallistavaa, yhteisöllistä oppimista
- Motivoivia työskentelymuotoja
 - Tiedon soveltaminen ja käyttäminen
- Autenttisia prosesseja
 - Sisällöt ja ongelman asettelu
- Oppijan oppimisen ja ajattelun ohjausta ja tukemista
 - Oppijan ajattelu- ja ongelmanratkaisuprosessin näkyväksi tekeminen

(Mukaillen Pasi Silanderia ISOOverstaan
laatuseminaarissa 13.1.2011)

**Kohti parempaa
oppimista!**